

Voortgangscommissie

Sint Maarten

Dertigste rapportage aan het ministerieel overleg over de periode

1 april 2018 – 1 juli 2018

De Voortgangscommissie:

N. Schoof, voorzitter

Mr. M. Marijnen, lid,

Mr. J.J. Rogers, lid

Mr G.J. Stortelers en A.T. Rey, secretariaat

juli 2018

Inhoudsopgave

1. Algemeen	3
2. Korps Politie Sint Maarten.....	6
3. Gevangenis Point Blanche (PBP).....	7
4. Overzicht van aanbevelingen	10

Bijlagen:

- Uitvoeringsrapportage van KPSM, juli 2018;

Algemeen

De voortgangscommissie van Sint Maarten biedt u hierbij de dertigste voortgangsrapportage aan over de uitvoering van de plannen van aanpak van Sint Maarten over het tweede kwartaal van 2018. Het werkbezoek van de commissie vond plaats van 22 tot en met 25 juli 2018. Het volgende werkbezoek zal plaatsvinden in de week van 29 oktober 2018.

Gesprekspartners

Juli is een vakantie maand, ook op Sint Maarten; een aantal gesprekspartners was om uiteenlopende redenen afwezig, hoewel de commissie reeds bij het vorige bezoek had aangegeven in deze periode het werkbezoek te brengen. In de wetenschap dat bij de gevangenis belangrijke deadlines verstrijken heeft de commissie zich in het bijzonder daarop gericht en gesprekspartners daarover bevroegd.

Tijdens het werkbezoek sprak de commissie met de secretaris-generaal van het ministerie van Justitie, enkele MT leden van het korps politie (de korpschef was niet in het land), de waarnemend managers van de gevangenis, de hoofdofficier van Justitie en het Sint Maartense lid van de Raad voor de Rechtshandhaving. Op bestuurlijk niveau sprak de commissie met de waarnemend gouverneur, de minister-president, tevens in haar rol als acting minister van Justitie en de minister van Financien.

Begin juli, kort voor het vertrek van de leden van de vaste Kamercommissie Koninkrijksrelaties naar Sint Maarten, heeft de commissie tijdens een besloten overleg een toelichting gegeven over de bevindingen van de commissie. Tijdens het werkbezoek aan Sint Maarten heeft de commissie een ontmoeting gehad met de voorzitter van de Staten van Sint Maarten en werd de intentie uitgesproken om tijdens het volgende werkbezoek (rond 1 november) een presentatie voor de Staten te geven over de actuele stand van zaken bij de politie en de gevangenis.

In informerende zin sprak de commissie met de beide kwartiermakers voor de Integriteitskamer, waarbij de raakvlakken tussen de wederzijdse werkzaamheden werden verkend. In algemene zin vond ook overleg plaats met de plv. Vertegenwoordiger van Nederland te Philipsburg.

Na het werkbezoek heeft het Sint Maartense lid namens de commissie met de inmiddels op het eiland teruggekeerde minister van Justitie gesproken om de belangrijkste bevindingen van de commissie met hem te bespreken.

Geen uitvoeringsrapportage Pointe Blanche

De commissie heeft wederom geen uitvoeringsrapportage over de gevangenis ontvangen. Het is tekenend voor de malaise rond dit onderwerp: geen regie en geen zicht op verbetering. De commissie verwacht weliswaar geen rapportage over bijvoorbeeld opleidingen, dagbesteding gedetineerden en dat soort zaken, omdat het vermogen van de organisatie om die zaken op te pakken, nog steeds volledig ontbreekt. Wel verwacht de commissie een rapportage over een aanpak die de

randvoorwaarden moet scheppen om tot normale bedrijfsvoering in de gevangenis te komen, zoals de herstelwerkzaamheden aan de huidige inrichting te Point Blanche, de personele situatie en het aanstaande vertrek van de LBB'ers en de voorzieningen die daarvoor in de plaats moeten komen. En dat alles in het zicht van de terugkeer van bijna zestig gedetineerden die nu nog in Nederland en Curacao verblijven. Verder in deze rapportage komt de commissie hier nog op terug.

Het beeld in hoofdlijnen.

Het beeld voor de politie blijft gematigd positief. De korpsleiding doet er alles aan de plannen zoveel als mogelijk uit te voeren, maar de bezetting van het korps blijft grotelijks tekort schieten en de onvrede bij het personeel over het uitblijven van het functieboek en rechtspositieregeling steekt – begrijpelijk - zijn kop weer op.

Het beeld rond de gevangenis is ronduit negatief. Er is geen substantiele voortgang te bespeuren, de situatie in de gevangenis is zelfs slechter dan kort na Irma, uitzicht op verbetering bestaat alleen nog in theorie; politieke en ambtelijke regie ontbreekt. Aan de theorie wordt thans met Nederlandse hulp geschreven en rampscenario's doemen op als er gedetineerden uit het buitenland terugkeren.

Functieboeken

In de vorige rapportage meldde de minister dat hij een functionaris heeft aangewezen om met spoed de toelichting bij de functieboeken van de politie en de landsrecherche te finaliseren. Het is ronduit betreutswaardig dat na ruim drie maanden daarin nog geen enkele voortgang is geboekt, terwijl het personeel al acht jaar wacht op bevestiging van hun positie door bijvoorbeeld plaatsing in de nieuwe organisatie. Het functieboek van de gevangenis zou pas na dat van de politie volgen. Te vaak is in de afgelopen jaren door achtereenvogende ministers al gezegd dat vaststelling van de functieboeken er nu echt van gaat komen. Elke geloofwaardigheid is ondertussen wel verdwenen. Nogmaals doet de commissie een beroep op de minister om aan dit proces dagelijks sturing te geven. De commissie heeft begrepen dat een ministerieel overleg sedert het vorige werkbezoek niet heeft plaatsgevonden en handhaaft het advies aan het ministerieel overleg om een harde datum te stellen voor de invoering van de functieboeken bij de politie, de landsrecherche en de gevangenis.

Brandbrief

De commissie betreurt het eveneens dat geen opvolging kon worden waargenomen van de brief aan het ministerieel overleg van 26 april 2018, de zogenaamde brandbrief. Wel heeft de commissie kennisgenomen van een kort bezoek van een DJI delegatie die informatie heeft verzameld om in september een concept detentieplan voor Sint Maarten gereed te hebben. Dit kan een begin van een goede weg zijn, doch voor de acute noodsituatie in de inrichting biedt dat op dit moment geen soelaas.

De commissie vindt de situatie onverkort uitzichtloos en moet wederom constateren dat Sint Maarten door het ontbreken van mensen en middelen niet bij machte is de

detentiefunctie nieuw leven in te blazen. De commissie blijft van mening dat de minister van Justitie moet komen tot een onderlinge regeling gevangeniswezen met Nederland, waarin de verantwoordelijkheid van Sint Maarten overeind blijft en Nederland massieve steun verleent.

Ook blijft de commissie van mening dat voor een goed functionerend politie apparaat en gevangeniswezen (en de hele justitieketen) een goed functionerend ministerie randvoorwaardelijk is. Reorganisatie en versterking van het stafbureau van het ministerie blijft dringend gewenst, zodat aan de opbouwprocessen sturing kan worden gegeven en de diensten goede aanspreekpunten op het ministerie hebben.

Herzien plan van aanpak politie

Het plan van aanpak van de politie zoals dat door de ministerraad van Sint Maarten is goedgekeurd zou na het vorige werkbezoek voor advies aan de commissie worden gezonden. De commissie heeft dat niet ontvangen. Wederom is toegezegd dit spoedig aan de commissie te zenden, zodat het plan na gunstig advies formeel kan worden vastgesteld in het ministerieel overleg, zoals dat in de samenwerkingsregeling is bepaald.

Begroting

Voorzover het in de waarneming van de commissie ligt is de begroting voor 2018 geen rekening gehouden met de realisering van de plannen voor de politie en de gevangenis. Wil de uitvoering van die plannen kans van slagen hebben moeten de middelen daarvoor worden vrijgemaakt. Dat kan enerzijds door vergaande efficiency door te voeren door personeelsbestanden van het ministerie en de gevangenis op te schonen en anderzijds door de begroting 2018 aan te passen, dan wel aan te geven hoe de uitgaven voor de plannen gedekt gaan worden. De commissie sprak hierover met de minister van Financien. In het bijzonder werd ook de financiering van de aanwas van politie agenten de komende jaren besproken. De minister meldde dat met de lonen van agenten die van de opleidingen komen in de begroting rekening is gehouden. De commissie hoopt dat binnenkort in de begrotingen 2018, 2019 en volgende te kunnen waarnemen.

De commissie adviseert het ministerieel overleg afspraken te maken om de voortgang van de uitvoering te waarborgen.

Hoewel de commissie van mening is dat Sint Maarten massieve steun uit Nederland nodig heeft, blijft onverkort overeind dat de regering van Sint Maarten verantwoordelijk blijft om alles te doen wat in het eigen vermogen ligt. Daarbij horen zeker reorganisaties en opschonen van personeelsbestanden als manieren om structureel geld vrij te maken.

Korps Politie Sint Maarten

Zoals eerder gemeld verwacht de commissie op korte termijn het herzien plan van aanpak van de politie voor advies toegezonden te krijgen. In het bijzonder is de commissie geïnteresseerd in de wijze waarop de grensbewakingsfunctie en het cameratoezicht in het inrichtingsplan van de politie is verwerkt.

Bij afwezigheid van de korpschef werd met enkele MT leden van de politie gesproken. De uitvoeringsrapportage werd puntsgewijs doorgenomen en de commissie kon constateren dat het korps op diverse terreinen vooruitgang boekt. Dat wekt vertrouwen. Belangrijk is dat een gekwalificeerd hoofd bedrijfsvoering is geselecteerd en voor benoeming bij de minister is voorgedragen. Ook is de geplande zij instroom van tien agenten gerealiseerd en is er tijdelijk een ervaren beleidsmedewerker van de nationale politie voor het korps aan het werk. Niet onvermeld mag blijven dat het korps de afgelopen maanden met andere diensten en stakeholders heel veel heeft gedaan aan de voorbereiding op het komende orkaanseizoen.

Versterking personeel

De commissie heeft de cijfers van de feitelijke sterkte bij de politie ontvangen. De telling van de sterkte blijft steken op 166, inclusief de tijdelijke versterking van de nationale politie en RST, op een formatie van 329 fte. Dit formatie aantal is genoemd in het laatste functieboek, waarover de commissie in 2015 heeft geadviseerd.

Dit doet de commissie twijfelen over de haalbaarheid van het groeiplan: een groei van 20 agenten per jaar gedurende 5 jaren. De commissie heeft de sterke indruk dat door natuurlijk verloop de nettogroei over die periode geen 100 zal zijn, doch mogelijk slechts de helft tot driekwart daarvan. In 2018 stroomden tot nu toe 8 personen in en stroomden er 10 uit. Twee stappen voorwaarts, een stap terug. Dit betekent dat meer opleidingscapaciteit nodig is en/of dat een planning voor zij instroom werving moet worden gemaakt. De commissie komt hierop nader terug nadat het herzien plan van aanpak (inrichtingsplan) van het korps is ontvangen van de minister van Justitie.

ICT

Bij de commissie gloort weer hoop dat het goed komt met de invoering van ACTpol bij de politie en grensbewaking nu in het kader van de onderlinge regeling grenstoezicht de financiering van de deelname van Sint Maarten aan de gemeenschappelijke beheersorganisatie voor de komende twee jaar geregeld is. De commissie ontving nadere informatie na het werkbezoek dat de minister van Justitie na zijn terugkeer op het eiland de overeenkomst met de directeur van de stichting beheer ICT heeft getekend, zodat de aansluiting op Actpol en BMS binnenkort te verwachten is.

Gevangenis Point Blanche

De korte termijn

De commissie merkt op dat er voor de schrijnende situatie bij bestuurders en ambtenaren aan deze en gene zijde (enkele uitzonderingen daargelaten) onvoldoende belangstelling bestaat voor het zoeken naar oplossingen voor de inhumane wijze van opsluiten en bewaken van mensen. Tijdens het werkbezoek sprak de commissie met bewakingspersoneel, dat in shifts van maximaal 3 personen in plaats van 15 personen, bijna 60 – veelal gevaarlijke – gedetineerden moeten bewaken. Zonder hulpmiddelen in een gebouw vol ernstige gebreken. Zonder dagbesteding en al helemaal geen programma voor resocialisering. Het gebouw is er slechter aan toe dan kort na Irma. Lekkages, kapotte douches en ander sanitair, kapotte bedden, drie man in een cel, De meeste bewakers zijn vrouw. Een vrouwelijke bewaker maakte indruk door haar houding, inzet, volharding en haar voorbeeldfunctie voor anderen. Ook naar het oordeel van het personeel zijn de huidige opluïtingen in Point Blanche onmenselijk. Dat er ondanks alles nog gemotiveerde bewakers te vinden zijn is welhaast een wonder. Van de 107 mensen op de loonlijst werken er nog maar 40 effectief, inclusief 10 personen in ondersteunende functies.

Dat de rechters en/of officieren van Justitie met de slechte detentieomstandigheden rekening gaan houden is reeds een feit. Reeds geruime tijd worden jeugdigen, ook vuurwapengevaarlijke personen, ongeachte het delict, heengezonden. De commissie verwacht op basis van de gesprekken, met name dat met de Hoofdofficier van Justitie, dat volwassenen binnenkort ook worden heengezonden, dan wel dat het OM geen gevangenisstraf meer zal eisen, omdat een zelfs enigszins humane vorm van detentie niet meer mogelijk is.

Beveiliging buiten

De commissie bezocht de gevangenis en werd rondgeleid door beide interim managers. Bij dit bezoek ging de belangstelling van de commissie allereerst uit naar de werkzaamheden aan de buitenmuur. Het herstel van de muur is van vitaal belang voor een redelijke buitenbeveiliging na vertrek een detachement van de LBB na 1 augustus 2018. Ook in de maatschappij huivert men bij de aanblik van de twee grote gaten in de buitenmuur. Hoewel op het moment van de schouw nog aan de muur werd gewerkt is de verwachting gerechtvaardigd dat deze op 1 augustus voldoende gereed zal zijn. Na het werkbezoek ontving de commissie fotobewijs van het ministerie van Justitie dat de muur inderdaad volgens de verwachting is opgebouwd. De overklimbeveiliging en de videobewaking (voorwaarden voor financiering door Nederland) zullen echter niet gereed zijn en een planning daarvoor kon nog niet worden gegeven.

Na 1 augustus zal de buitenbeveiliging noodgedwongen worden aangevuld met (niet daarvoor gekwalificeerde) VKS medewerkers. Dit kan echter slechts een tijdelijke voorziening zijn; een oplossing voor een permanente situatie is niet voorhanden.

Terugkeer gedetineerden uit het buitenland

Op of rond 1 november keren bijna zestig gedetineerden, die nu nog in Nederland en Curacao verblijven, terug naar Sint Maarten. De commissie heeft de cellen gezien die nu niet bewoond zijn. Deze zijn totaal ongeschikt voor bewoning, omdat het gebouw ontzet is, van alle kanten lekt, niets werkt en zelf bedden ontbreken vaak. Zij zijn ook niet in korte tijd voor bewoning geschikt te maken. In Simpson Bay zijn dertig plaatsen te creëren, doch dat is niet voldoende om de hele groep, van veelal zware criminelen, te huisvesten en personeel is daarvoor evenmin aanwezig. Tijdelijke verlenging van de huisvesting in het buitenland is geen optie, omdat over drie maanden de situatie nog hetzelfde zal zijn als nu.

Anders gezegd: de omstandigheden waarom de gedetineerden werden uitgeplaatst zijn onverminderd nog aanwezig en alleen maar erger geworden.

Dit is in alle opzichten een rampscenario, waarvan het vervolg zich laat raden.

Indringend is hierover met de minister-president, tevens acting minister van justitie gesproken.

Met het Sint Maartense lid van de Raad voor de Rechtshandhaving, thans voorzitter van de Raad, sprak de commissie over de uitzichtloosheid van de huidige detentie. Zowel de Raad als de voortgangscommissie zijn van mening dat er alle aanleiding is om tot onmiddellijk hard ingrijpen over te gaan om de detentie op Sint Maarten op kortst mogelijke termijn verbeteren. De minister van Justitie heeft eerder verklaard slechts interim minister te zijn en bovendien een duobaan te hebben. Nu deze omstandigheden niet meer aanwezig zijn, dringt de commissie er bij de minister op aan een zeer actieve en leidende rol in het detentie dossier te gaan spelen.

Directie gevangenis

Een lichtpunt in de duisternis is de vacature voor directeur van de gevangenis, die in Nederland is gepubliceerd. Tien kandidaten hebben zich voor deze functie gemeld en binnenkort zal met enkele kandidaten het selectiegesprek worden aangegaan. Een belangrijke stap naar verbetering kan hiermee worden gezet, indien de directeur voldoende bevoegdheden en middelen krijgt, de volledige steun van de minister en een effectieve ingang op het ministerie van Justitie.

De lange termijn

Met belangstelling kijkt de commissie uit naar het integrale detentieplan waaraan nu door DJI in samenwerking met het ministerie van Justitie wordt gewerkt. Het kan het begin zijn van een lang traject om de recidive terug te dringen en de omvang van een nieuwe gevangenis beperkt te houden. De commissie wil niet voor de muziek uitlopen, maar de implementatie van een integraal detentieplan vereist een strakke organisatie waarbij hulp van buiten Sint Maarten onontbeerlijk is.

De commissie herhaalt hier dat de ondersteuning aan Sint Maarten mede gericht zou moeten zijn op het zoeken naar (alternatieve) financieringsbronnen voor het opzetten van een integraal detentiesysteem, waaronder de bouw van een nieuwe gevangenis volgens de internationale normen. Voor het voor langere tijd aantrekken van externe deskundigen zou kunnen worden gezocht naar goedkopere vormen, zoals het werven van personeel in Nederland en elders, op reguliere functies van de gevangenis, al dan niet door Nederland (financieel) gefaciliteerd, zoals dat eerder met succes bij het KPSM is toegepast. De commissie blijft bereid hierover nader te adviseren.

De commissie heeft eerder gesteld waardering te hebben voor de Nederlandse inzet via LBB-ers, de uitplaatsing van gevangenen en het meedenken met de opzet van een integraal plan. Tegelijk moet de commissie constateren dat deze tijdelijke hulp het probleem niet structureel oplost. Indien de omstandigheden niet wijzigen komt er een moment waarop op Koninkrijksniveau zal moeten worden vastgesteld dat dit onderdeel van de keten van rechtshandhaving ontoereikend is en het effect van de overige rechtshandhaving daarmee sterk vermindert. Ook internationaal zal het Koninkrijk aangesproken kunnen worden op het detentiewezen op Sint Maarten.

Overzicht van aanbevelingen en adviezen

1. De commissie adviseert tussen Nederland en Sint Maarten enige formele regeling te treffen over wederzijdse inzet en verplichtingen bij het opzetten van een detentiesysteem dat gericht is op terugdringen van de recidive en de bouw van een nieuwe gevangenis. Voorafgaand daaraan dient een expertteam een integraal plan van aanpak daarvoor te maken op basis waarvan een regeling kan worden vastgesteld over de wederzijdse inzet en verplichtingen.
2. De commissie adviseert harde afspraken te maken over de invoering van de functieboeken bij de politie, landsrecherche en de gevangenis.
3. De commissie adviseert het ministerieel overleg afspraken te maken over de financiële dekking van de uitvoering van de plannen van aanpak van de politie en de gevangenis.
4. De commissie adviseert de minister van Justitie het ministerie van Justitie te reorganiseren en de personeelsformatie op te schonen. Dit is een randvoorwaarde voor het succesvol uitvoeren van de plannen van de politie en de gevangenis.
5. De commissie adviseert de minister van justitie (wederom) te verzoeken zo spoedig mogelijk het herziene plan van aanpak voor de politie aan de commissie voor te leggen, zodat een actueel ijkpunt voor verbetering kan worden vastgesteld. Hetzelfde dient te gebeuren voor de gevangenis, zodra er zicht is op hetgeen Sint Maarten gaat doen.

Aanbevelingen uit de vorige rapportage:

- De commissie dringt er bij het ministerieel overleg en de minister van justitie met klem op aan de formatieplannen en functieboeken van politie, landsrecherche en de gevangenis zo spoedig mogelijk vast te stellen.
- De commissie beveelt aan het periodieke overleg van gevangenisdirecteuren te versterken met een medewerker voor het secretariaat van het overleg, naar analogie van het college van korpschefs.